

STRATEGY AND TACTICS OF ENTERPRISE INVESTMENT ACTIVITIES

P. Tomich

Lviv Politechnic National University

Key words:

Investment activity
Investments
Managements
Strategy
Tactic
Influence

ABSTRACT

The investment and its types have been investigated; the purpose of enterprise investment has been specified. The concept of strategy based on the principles of its formation and tactics of the main characteristics of investment are outlined. The implementation experience of companies concerning the tactics and strategy of investment has been analyzed. The features of investment realization by the enterprises have been studied. The necessity of improving the processes of formation and implementation of investment tactics and its influence on the final results of the company's activities have been outlined.

Article history:

Received 08.04.2013
Received in revised form
17.04.2013
Accepted 15.05.2013

Corresponding author:

E-mail:

tomlviv@i.ua

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

П.М. Томич

Національний університет «Львівська політехніка»

Досліджено інвестиційну діяльність та її види, уточнено мету здійснення інвестування на підприємствах. Розглянуто поняття стратегії за принципами її формування та тактику із основними характеристиками інвестиційної діяльності. Проаналізовано досвід підприємств щодо забезпечення тактики та стратегії інвестиційної діяльності. Розкрито особливості здійснення інвестування промисловими підприємствами. Підкреслено необхідність удосконалення процесів формування та реалізації тактики інвестиційної діяльності, визначено її вплив на кінцеві результати діяльності підприємства.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, інвестиції, управління, стратегія, тактика, вплив.

Як відомо, інвестиційна діяльність — це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій (усіх видів майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект) [1]. Вона передбачає придбання і продаж довгострокових (необоротних) активів, а також інших (фінансових) інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів [2, 3]. Даний вид діяльності забезпечується шляхом:

- інвестування, що здійснюється громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, а також громадськими та релігійними організаціями;
- державного інвестування органів влади та управління України, а також державних підприємств та установ;

- іноземного інвестування, яке здійснюється іноземними державами, юридичними та фізичними особами;
- спільного інвестування громадянами та юридичними особами України та інших держав [4].

Підприємства займаються інвестиційною діяльністю для забезпечення результативного функціонування на ринку: підвищення якості продукції, зниження рівня витрат і, таким чином, підвищення конкурентоспроможності продукції. Успішна інвестиційна діяльність формує матеріальну базу для виробництва (формує виробничий потенціал) та створює відповідні передумови для розширеного відтворення й розвитку підприємств [5]. Як наслідок у підприємства оптимізується структура активів, формується стабільне фінансове становище (зростає ринкова вартість), воно здатне приділити увагу вирішенню соціальних проблем (власного персоналу, зокрема). Також завдяки інвестиційній діяльності забезпечується впровадження досягнень технологічного прогресу, освоєння підприємством нових ринків збуту чи збереження місця на вже освоєному ринку [6].

Водночас помилкові інвестиційні рішення, які полягають у недооцінці необхідності виділення коштів на розширення, реконструкцію, придбання сучасного устаткування, нерациональному виборі проектів, затягуванні строків їх реалізації тощо, можуть призвести до низки негативних наслідків: витіснення з ринку, банкрутства підприємства тощо [7].

Згідно статистичних даних (інформація держкомстату) у 2011 році прямі іноземні інвестиції у економіку України становили 6,5 млрд. дол. США. Станом на 01.01.2012 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених в Україну (з накопиченням із 1994 р.), з урахуванням його переоцінки, утрат, курсової різниці, склав 49,4 млрд. дол. США. В розрахунку на одну особу це становить 1084,3 дол. США.

Як правило, інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності. На підприємствах промисловості зосереджено 30,9 % загального обсягу прямих інвестицій в Україну, у фінансових установах — 33,1 %.

Серед галузей переробної промисловості інвестиції вкладаються у металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів (обсяг інвестицій 6084,2 млн. дол. США), харчову промисловість (інвестиції 2065,7 млн. дол. США), хімічну та нафтохімічну промисловість (1375,8 млн. дол. США), машинобудування (1226,0 млн. дол. США), виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції (893,0 млн. дол. США). В організації, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям, унесено 5721,5 млн. дол. США (11,6 %), у підприємства торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку — 5193,5 млн. дол. США (10,5 %).

До десятки основних країн-інвесторів промисловості України, на які припадає майже 83 % загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Російська Федерація, Австрія, Велика Британія, Франція, Швеція, Віргінські Острови, Британські та Сполучені Штати Америки [8].

Для розвитку інвестиційної діяльності підприємства, диверсифікації інвесторів та забезпечення належного рівня результативності слід приділити увагу питанням управління нею. Для цього необхідно ретельніше розглянути стратегію і тактику інвестиційної діяльності підприємств.

Незважаючи на поширену думку про те, що інвестиційна діяльність підприємства підпорядкована інвестиційній політиці, яка розробляється підприємством в складі його фінансової стратегії, існує об'єктивна необхідність формування інвестиційної стратегії як окремої складової корпоративної стратегії діяльності підприємства. Вона є системою довгострокових цілей інвестиційної діяльності і набором найбільш ефективних шляхів їхнього досягнення [9]. Інвестиційна стратегія дозволяє:

- забезпечити обґрунтоване управління інвестиційною діяльністю, досягти її взаємоузгодження із загальною стратегією діяльності підприємства;
- здійснити оцінювання інвестиційних можливостей підприємства та використання інвестиційного потенціалу, оскільки формується на їх основі;
- визначити критерії оцінювання, прийняття інвестиційних проектів та джерела їх фінансування;

- сформувані та реалізувати конкурентні переваги підприємства;
- створити умови для результативного управління інвестиційною діяльністю;
- визначити необхідний обсяг інвестиційних ресурсів підприємства та форми їх залучення на підприємствах;
- забезпечити формування передумов для стратегічних змін у загальній організаційній структурі управління й організаційній культурі підприємства.

Для досягнення зазначених цілей слід здійснювати формування інвестиційної стратегії у відповідності із певними принципами. Ними є: розгляд підприємства як відкритої системи, урахування базових стратегій операційної діяльності, орієнтація на підприємницький стиль стратегічного управління інвестиційною діяльністю, забезпечення поєднання стратегічного, поточного та оперативного управління інвестиційною діяльністю, забезпечення адаптивності інвестиційної стратегії до змін факторів зовнішнього середовища, забезпечення альтернативності при формуванні стратегії, забезпечення використання результатів НТП у процесі управління інвестиційною діяльністю, урахування рівня інвестиційного ризику, орієнтація на досвід управлінського апарату підприємства, підтримання розробленої стратегії на підприємстві [10].

Досвід підприємств свідчить про успішне формування та реалізацію інвестиційної стратегії (за даними державної установи «Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України» SMIDA). Так, ПАТ «Південьзахіделектромережбуд» постійно веде діяльність по збільшенню обігових коштів та обсягу замовлень. Підприємство засноване відповідно до рішення Міністерства енергетики та електрифікації України від 10.08.1994 № 190, шляхом перетворення державного підприємства у вищезгадане ПАТ. У 2011 р. ним здійснено інвестицій на придбання: машин та обладнання — 89,0 тис. грн., транспортних засобів — 1663,0 тис. грн., інших інвестицій — 55,0 тис. грн.

Інвестиційна стратегія ПАТ «Бориславський озокерит» (переробка продуктів нафтопереробки, основна продукція підприємства — «Сплав восковий захисний мікрокристалічний СВОЗ-75У») спрямована на підвищення продуктивності праці та модернізацію технологічних процесів. Для цього протягом останніх років підприємство придбало комп'ютери, реактори для установки, насоси. При цьому, підприємством у 2011 р. було використано кошти інвесторів на суму 254 тис. грн.

ПАТ «Артеріум «Галичфарм ат» здійснює виробництво і продаж фармацевтичних препаратів і матеріалів. Відповідно до вимог по якості лікарських засобів в Україні на підприємстві проводяться інвестиції з метою приведення у відповідність технічному рівню технологічного обладнання, виробничих процесів, оснащення лабораторій. Так? за останні роки на технічне переоснащення витрачено 75,0 млн. грн., а саме введено в експлуатацію сучасний склад збереження лікарських засобів, закуплена частина технологічного обладнання розливу ін'єкційних розчинів, проведено реконструкції лабораторій, придбано комп'ютерної техніки та ліцензійних програм. Підприємство планує і подальше інвестування у виробництво. Фінансування проводитиметься власними коштами та залучення позичкових коштів.

ПАТ «Львівський хімічний завод» розробив стратегію інвестиційної діяльності, яка не передбачає значних капіталовкладень. Основні придбання товариства — це автотранспорт для доставки продукції споживачам, а також земельні ділянки на території Західної України для розширення ринків збуту. У своїй діяльності підприємство, яке здійснює виробництво промислових газів та торгівлю хімічними продуктами прагне досягти розширення ринків збуту технічних газів на Україні, створення спільних підприємств.

Водночас аналізування літературних джерел та даних діяльності підприємств дозволяє стверджувати, що розроблення та реалізація тактики інвестиційної діяльності як короткострокових й адаптивних дій для досягнення довгострокових стратегічних цілей залишається не достатньо дослідженою та поширеною у практиці управління підприємствами.

У відповідності до поставленої проблеми у статті досліджується тактика інвестиційної діяльності, яка не набула поширення у практиці управління підприємствами та визначається її вплив на кінцеві результати інвестиційної діяльності підприємства.

На основі аналізу літературних джерел [1 – 10] можна стверджувати, що стратегія і тактика є невід’ємними елементами процесів управління не лише інвестиційною діяльністю, а й підприємством загалом (тактика може виступати у формі оперативного планування, рис. 1). Якщо стратегія підприємства спрямована на визначення довгострокових перспектив та напрямів його діяльності, то тактика є деталізацією стратегії (набором методів, дій та прийомів для її реалізації). Вона забезпечує поточні управлінські рішення, які сприяють реалізації стратегії.

Рис. 1. Формування стратегії і тактики як етапи процесів планування на підприємстві [12]

Основними характеристиками тактики вважаються: узгодження дій з метою розвитку стратегії, поєднання різних ресурсів та потенціалів окремих підрозділів, підпорядкованість та ієрархічність окремих елементів системи, до якої входить тактика (впровадження на середній ланці управління) [11, 12]. Крім того, до рис тактики варто віднести гнучкість та швидкість, які властиві прийняттю тактичних рішень та отриманим результатам.

У сфері інвестиційної діяльності тактика дозволяє:

- визначити форми інвестиційної діяльності (обсяг і склад конкретних інвестицій);
- визначити джерела її фінансування;
- забезпечити оперативні заходи із отримання необхідних інвестиційних ресурсів підприємства (складання моделі прийняття управлінських рішень щодо прийняття чи виходу з інвестиційного проекту й конкретних механізмів їх реалізації) та їх використання у відповідності із стратегічними планами;
- реалізувати стратегічні зміни та здійснити управління опору цим змінам (у випадку його виникнення) [13].

Тактика інвестиційної діяльності формується на основі: інвестиційної стратегії підприємства; системи методів інвестиційного планування підприємства; системи розроблених на підприємстві планових норм і нормативів; зовнішніх інформативних показників (інформації щодо середовища діяльності фірми); результатів інвестиційного аналізу за минулі періоди.

У середньому стратегії інвестиційної діяльності розробляються на 3 – 5 років. Проте результати досліджень на іноземних підприємствах доводять, що стратегії підприємства

розробляються як на найбільший період (понад 10 років) так і на 5-10 років. Найбільший період характерний для розробки інвестиційної стратегії для інвестиційних фондів чи компаній. Менший період (5 – 10 років) використовується на підприємствах, що здійснюють свою діяльність у сфері продукування засобів виробництва й у видобувних галузях промисловості. А термін розроблення на 3 – 5 років доцільно застосовувати на підприємствах, що здійснюють свою діяльність у сфері виробництва споживчих товарів, роздрібною торгівлі і послуг населенню [10]. Тактику інвестиційної діяльності слід розробляти на короткотермінові періоди часу до одного року.

Таким чином, вплив тактики на кінцеві результати інвестиційної діяльності підприємства відбувається через здійснення заходів із реалізації стратегії, управління зміною стратегії у результаті чого забезпечується досягнення цілей інвестиційної діяльності підприємства (рис. 2).

Рис. 2. Вплив тактики на результати інвестиційної діяльності підприємства

Висновки.

Інвестиційна діяльність сприяє підвищенню конкурентоспроможності продукції підприємства, впровадженню досягнень науково-технічного прогресу, зміцненню фінансового стану та охопленню нових ринків збуту. Досягнення зазначених цілей забезпечується обґрунтованим управлінням інвестиційною діяльністю, яке передбачає формування її стратегії і тактики.

Стратегія інвестиційної діяльності є системою довгострокових цілей інвестиційної діяльності і набором найбільш ефективних шляхів їхнього досягнення. Вона розробляється на довгострокові періоди часу (10 років) та поширеною у практиці управління підприємства, що підтверджують результати дослідження на ПАТ «Бориславський озокерит», ПАТ «Південьзахідектромережбуд», ПАТ «Артеріум «Галичфарм ат», ПАТ «Львівський хімічний завод».

Тактика інвестиційної діяльності забезпечує поточні управлінські рішення (визначення форм інвестицій, джерел фінансування, забезпечення оперативних заходів із отримання фінансування тощо) та формується на період до одного року. Її вплив на кінцеві результати інвестиційної діяльності визначається через сприяння реалізації стратегії, забезпечення гнучкості управлінських рішень, доступність їх результатів в короткостроковому періоді часу тощо (рис. 2).

У подальших дослідженнях за проблемою слід вивчити механізм формування тактики інвестиційної діяльності на підприємствах та розробити рекомендації щодо його впровадження.

Література

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» зі змінами і доповненнями № 5492-17 від 20.11.2012р.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів» № 87 від 31.03.99 р.
3. Постанова НБУ «Про затвердження Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України» № 480 від 27.12.2007 р.,
4. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: підруч. [для студ. вищ. навч. М 14 закл.] / [Т.В. Майорова]; — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 472 с.
5. Коновал О.А. Інвестиційна стратегія та її значення в розвитку підприємства [Електронний ресурс] / О. А. Коновал // Торгівля і ринок України. — 2009. — Вип. 28. — Т. 2. — Режим доступу до ресурсу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tiru/2009_28_2/index.htm.
6. Борейко І.П. Оцінка інвестиційної діяльності підприємств аграрного сектору економіки / Економіка АПК — 2009. — № 12. — С. 68 — 74.
7. Волкова І.А. Фінансовий облік — Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 228 с.
8. Регіони України 2011: стат. зб.: у 2 ч. / за ред. О.Г. Осауленка ; відп. за вип. Н.С. Власенко; Державна служба статистики України. — К.: ТОВ «Август Трейд», 2011. — Ч. 1. — 364 с.
9. Череп О.Г. Вибір стратегічних напрямків інвестиційної діяльності підприємств / О.Г. Череп // Фін.-кредит. діяльн.: пробл. теорії та практики: зб. наук. пр. — 2011. — Вип. 2. — С. 96 — 103.
10. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент / И.А. Бланк. — К.: Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. — 448 с.
11. Кузьмін О.Є. Взаємовідносини у системі «підприємство — державна податкова служба»: формування механізмів та напрями розвитку: монографія / О.Є. Кузьмін, Н.Ю. Подольчак, А.А. Тимейчук, В.Я. Гаврилюк; Нац. ун-т «Львів. політехніка». — Л.: Міські інформ. системи, 2012. — 217 с.
11. Кузьмін О.Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: Навчальний посібник./ — 4-те вид., стереотипне з 3-го./Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. — Львів: Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2009. — 384 с.
12. Фоломкіна І.С. Тактика підприємства: сутність, особливості і взаємозв'язок зі стратегією / Фоломкіна І.С. — Електронний ресурс: код доступу до ресурсу — http://www.rusnauka.com/30_NIEK_2009/Economics/54111.doc.htm.

СТРАТЕГИЯ И ТАКТИКА ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

П.Н. Томич

Національний університет «Львовская политехника»

Исследована инвестиционная деятельность и ее виды, уточнены цели осуществления инвестирования на предприятиях. Рассмотрены понятия стратегии и принципы ее формирования и тактика с основными характеристиками инвестиционной деятельности. Проанализирован опыт предприятий обеспечения тактики и стратегии инвестиционной деятельности. Раскрыты особенности осуществления инвестирования промышленными предприятиями. Подчеркнута необходимость совершенствования процессов формирования и реализации стратегии инвестиционной деятельности, определено ее влияние на конечные результаты деятельности предприятия.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, инвестиции, управление, стратегия, тактика, влияние.